

RIETZWENKGRAS

praktische teelthandleiding



Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland



demonstratieproject 'Klimaatvriendelijke Ommekeer met Eigen voer'
is een samenwerking van:



BOTANISCHE KENMERKEN

Rietzwenkgras (*Festuca arundinacea* Schreb.) heeft een zeer kort, groenachtig tongetje en grote oortjes met wimpers. Het jongste blad is gerold. De bovenkant van het blad is sterk geribd en de onderkant glanzend. Het is een tamelijk grof gras. Bij het duwen met de handpalm op de spruiten kan goed gevoeld worden dat het gras **stugge bladeren** heeft.

EIGENSCHAPPEN

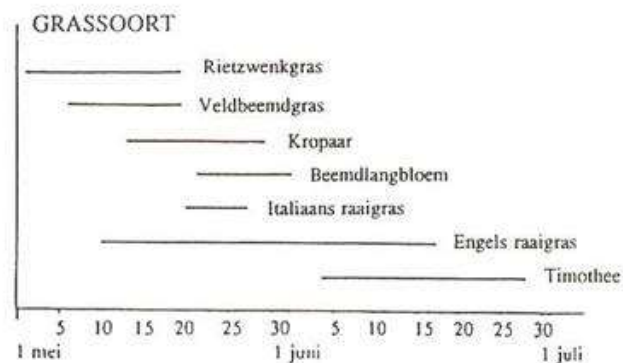
Rietzwenkgras is een meerjarige grassoort die zowel tegen droogte als vocht bestand is. Deze grassoort is zeer geschikt voor (intensieve) maaicomstandigheden. Hoewel het gras weinig geschikt is voor beweiding omwille van zijn matige smakelijkheid in verse toestand en stugge blad, is beweiding van een jong stadium wel mogelijk. Onder kuil- of hooivorm wordt rietzwenkgras over het algemeen goed door het vee opgenomen ondanks zijn ruwbladigheid.

Rietzwenkgras is interessant vanuit het oogpunt van **structuuraanbreng** in het voer en stimuleert daarmee ook de herkauwactiviteit. De beginontwikkeling na inzaai is veel trager dan bij Engels raaigras en de soort vraagt relatief hoge temperaturen zodat vroege voorjaarszaai en late najaarszaai niet gewenst zijn. Omwille van deze trage start is rietzwenkgras gevoeliger voor berijding bij de beginontwikkeling (zode uitdunning). Eenmaal de zode is gevormd is rietzwenkgras vrij persistent en kan het perioden van droogte en erg natte omstandigheden goed overbruggen. Rietzwenkgras **wortelt** ook **dieper** dan Engels raaigras. Het is weinig vatbaar voor ziekten, soms wat roestaantasting. Rietzwenkgras kan zeer hoge producties geven; onder maaivoorwaarden gemiddeld **15% meer dan Engels raaigras**. Dit is vooral merkbaar vanaf het tweede jaar na zaaien. In onderstaande tabel wordt rietzwenkgras voor enkele eigenschappen vergeleken met Engels raaigras, Italiaans raaigras, timothee en het eveneens droogtetolerante kroppaar.

EIGENSCHAPPEN

	Rietzwenkgras	Engels raaigras	Italiaans raaigras	Timothee	Kropaar
Latijnse naam	<i>Festuca arundinacea</i>	<i>Lolium perenne</i>	<i>Lolium multiflorum</i>	<i>Phleum pratense</i>	<i>Dactylis glomerata</i>
Vestiging	traag en moeilijk	zeer gemakkelijk	zeer gemakkelijk	traag	traag, vrij gemakkelijk
Start in het voorjaar	vrij snel	vrij snel	snel	snel	vrij snel
Opbrengst in jaar uitzaai (lentezaai) (t DS/j/ha)	4-8	4-10	6-10	3-7	5-8
Opbrengst in andere jaren (t DS/j/ha)	13-17	10-15	12-17	11-16	13-17
Soepelheid bij uitbating	vrij gering	zeer groot	zeer groot	groot	vrij gering
Opbrengst in zomer	goed	matig tot goed	zwak	zwak	goed
Resistentie koude	goed	matig	matig	zeer goed	matig tot goed
Resistentie droogte	goed	zwak	zwak	zwak	zeer goed
Verteerbaarheid	matig	goed	goed	vrij goed	matig
Resistentie ziekten	goed	matig tot goed	matig tot goed	zeer goed	matig tot goed
Langleefbaarheid	zeer goed	goed	matig tot zwak	zeer goed	zeer goed
Aarvorming in jaar van uitzaai	niet tot matig	niet tot matig	niet tot matig	veel	weinig
Herbloei in hetzelfde jaar	zeer zwak tot niet	zeer zwak tot niet	sterk	tamelijk	zwak

Bron: Belgische beschrijvende en aanbevelende rassenlijst voor voedergewassen en groenbedekkers (2019), www.ilvo.vlaanderen.be/rassenlijst



BODEM

Rietzwenkgras kan in alle bodemtypes worden uitgezaaid, gaande van lichte zandgrond tot zware klei en gaande van droogtegevoelige tot natte percelen. Net als bij andere grassen dient aandacht geschonken te worden aan bodemkwaliteit. Verdichte lagen worden best aangepakt en gebroken voor de uitzaai van het gras. Bij het uitrijden van drijfmest vroeg op het voorjaar dient de bodem voldoende draagkracht te hebben om de zode te beschermen. Dit is nog belangrijker bij rietzwenkgras in het eerste voorjaar na zaai dan bij Engels raaigras. Ook de bodemzuurtegraad verdient aandacht. Onderhoudsbekalking om de pH binnen de specifieke streefzone te houden per bodemtextuurtype is aangewezen. Meer informatie of de zuurtegraad en bekalking op [BAS Fiche pH](#)

ZAAITIJDS TIP

Rietzwenkgras ontwikkelt traag en heeft vooral warmte nodig voor een goede start. Voorjaarszaai gebeurt best op een moment dat de bodem reeds voldoende is opgewarmd. Najaarszaai is bij rietzwenkgras te verkiezen boven voorjaarszaai, aangezien er veel lagere opbrengsten worden gehaald in het jaar van zaaien bij voorjaarszaai. Augustus is een geschikt tijdstip omdat de bodem op dit moment goed is opgewarmd en er nog voldoende groeidagen zijn voor het invallen van de winter. Rietzwenkgras is droogteresistenter dan Engels raaigras maar voor een vlotte kieming en opkomst is ook bij rietzwenkgras een goede vochtvoorziening noodzakelijk. De optimale periode van najaarszaai is duidelijk korter dan bij Engels raaigras. Als uiterste datum van zaaien van rietzwenkgras, kan 15/9 worden vooropgesteld.

ZAAIDICHTHEID

Wetenschappelijke proeven hebben aangetoond dat in optimale omstandigheden en bij tijdige zaai 25 kg/ha volstaat, maar dat in de praktijk 35 kg/ha gangbaar is.

RASSEN

Bij het selecteren van een ras of een mengsel, wordt best eerst objectieve informatie over raseigenschappen ingewonnen. Het aantal rassen rietzwenkgras op de Belgische rassenlijst is momenteel erg beperkt, maar op de Duitse en Franse rassenlijsten staan eveneens rassen ingeschreven die voor Belgische omstandigheden kunnen overwogen worden. Meer informatie is te vinden op het internet:

Belgische rassenlijst: <https://www.ilvo.vlaanderen.be/rassenlijst/>

Duitse rassenlijst: <https://www.bundessortenamt.de/bsa/>

Franse rassenlijst: <http://cat.geves.info> (ook meer info op <https://www.herbe-book.org/>)

De Duitse en Franse benaming van rietzwenkgras zijn respectievelijk 'Rohrschwengel' en 'fétuque élevée'

MENGTEELT ?

Rietzwenkgras biedt een goede combinatie met witte en rode klaver. Doordat rietzwenkgras stugger is en meer structuur in het blad zit, laat het meer luchtcirculatie toe in het pas gemaaide gras en zwad. Dit maakt bijkomende bewerkingen in een rietzwenkgras/klaver mengsel minder noodzakelijk, waardoor er minder bladverlies optreedt bij de klaver en de voederwaarde van klaver beter kan behouden worden. De tragere beginontwikkeling en de iets meer open zode, geeft meer kansen aan klaver bij start dan bij een Engels raaigras/klaver mengsel, waar bij de start het raaigras snel de klaver kan gaan verstikken bv. omwille van hogere minerale N aanwezigheid in het bodemprofiel.

BEMESTING

Bemesting van rietzwenkgras verloopt analoog aan deze van Engels raaigras onder maaivoorwaarden. De bemesting dient oordeelkundig en doordacht te gebeuren. N- en K-gift dienen verdeeld te worden over de verschillende snedes, rekening houdende met eventuele organische bemesting en in functie van verwachte groei (tijdstip en voorspelde weersomstandigheden). Ook de elementen Ca, Mg en P verdienen zeker aandacht. Per bodemtype zijn er streefzones beschikbaar voor deze elementen. Wanneer de bodem onder, in of boven de streefzone zit, dient respectievelijk meer, evenveel of minder bemest te worden van deze elementen dan de export door het gewas. Zwavel bijbemesten kan vroeg op het voorjaar als door de koude temperaturen de zwavelmineralisatie nog laag is, een positief effect hebben op opbrengst en aminozuursamenstelling. Dit is echter jaar en perceelsafhankelijk. Meer tips en richtlijnen in de [Praktijkgids Bemesting](#).

ONKRUIDBEHEERSING

De onkruidbeheersing van rietzwenkgras kan analoog verlopen aan deze van Engels raaigras. Met extra aandacht voor de periode na zaai. Door de tragere opkomst in vergelijking met Engels raaigras kan de onkruiddruk aan de start van de teelt hoger zijn. Raadpleeg steeds www.fytoweb.be om de erkende middelen terug te vinden.

OOGST

Doordat rietzwenkgras iets vroeger doorschiet dan Engels raaigras zou in principe een andere uitbating op het bedrijf kunnen gehanteerd worden voor de maaipercelen rietzwenkgras dan de percelen Engels raaigras. Dit is echter moeilijk haalbaar op het praktijkbedrijf. Op de meeste bedrijven worden de snedes van alle percelen Engels raaigras en rietzwenkgras meestal gelijktijdig genomen. De volgorde van maaien van percelen en inkuilen van het gras kan wel aangepast worden. Doordat rietzwenkgras een iets hoger drogestofpercentage heeft bij maaien in een zelfde stadium dan Engels raaigras en dat rietzwenkgras sneller droogt – door het stugge blad is er meer luchtcirculatie in het gemaaid gras en zwad- bereikt rietzwenkgras sneller het gewenste drogestofgehalte voor inkuilen. Daarom kan het aangewezen zijn om de percelen rietzwenkgras als laatste te maaien, maar als eerste in te kuilen. Door een mengkuil van Engels raaigras en rietzwenkgras te maken, brengt men meer structuur aan in de graskuil.

OPBRENGST

Onder proefveldomstandigheden haalt rietzwenkgras tot wel 20% hogere opbrengsten dan Engels raaigras. In praktijkomstandigheden is het verschil in de grootteorde van 10-15% meeropbrengst voor rietzwenkgras. Uit de opvolging van praktijkpercelen door ILVO en Hooibeekehoeve Geel in de droge zomers van 2017 en 2018, bleek dat er van de percelen rietzwenkgras geen extra snede kon gehaald worden in vergelijking met naburige percelen Engels raaigras met gelijklopende uitbating. De meeropbrengst is dus te verwachten in hogere drogestofopbrengst per snede en niet in extra snedes.

Een meeropbrengst voor rietzwenkgras zit ook in de langleeftbaarheid van de zode. Bij de opvolging van praktijkpercelen werd vastgesteld dat de hergroei van rietzwenkgras na de droge zomers van 2017 en 2018 zeer goed was in het geval van rietzwenkgras, daar waar Engels raaigras meer schade vertoonde en meer werd vervangen door landbouwkundig minderwaardige grassoorten. Proeven van de Universiteit Gent wijzen er ook op dat Engels raaigras minder goed om kan met een hoge watertafel tijdens de winter of het tijdelijk overstromen van percelen dan rietzwenkgras. Engels raaigras wordt in deze omstandigheden sneller vervangen door minderwaardige grassen dan rietzwenkgras.

VOEDERWAARDE

Rietzwenkgras is minder verteerbaar dan Engels raaigras. De verteringscoëfficiënt ligt ongeveer 5-6% lager dan deze van Engels raaigras in een zelfde stadium gemaaid. Uit praktijkonderzoek uitgevoerd bij ILVO en Hooibeekhoeve Geel, blijkt dat dit verschil nagenoeg verdwijnt tijdens het inkuilproces. In proeven op 4 locaties gedurende 2 jaren, bleek dat over alle snedes heen rietzwenkgras bij uitkuilen nauwelijks 1% lagere verteerbaarheid had dan Engels raaigras. Rietzwenkgras moet dus vooral een kans bieden om meer grasruwvoer en meer structuurrijk voer te produceren.

KOSTPRIJS

Er zijn onvoldoende gegevens om van rietzwenkgras of mengsels met rietzwenkgras een gemiddelde kostprijs te berekenen. Gezien het hoger opbrengstpotentieel maar een iets lagere voederwaarde mag men aannemen dat deze vergelijkbaar is als ander gemaaid grasland.

MEER INFO?

Belgische beschrijvende en aanbevelende rassenlijst voor voedergewassen en groenbedekkers (2019), www.ilvo.vlaanderen.be/rassenlijst

Bundessortenamt, <https://www.bundessortenamt.de/bsa>

Cougnon Mathias (2013). Potential in mixed swards and breeding of tall fescue (*Festuca arundinacea* Schreb.), <https://biblio.ugent.be/publication/4143248>

Demoproject KOE : Klimaatvriendelijke Ommekeer met Eigen voeder www.lcvvzw.be/publicaties (trefwoord KOE)

Geves, <http://cat.geves.info>

GNIS, Les petites guides prairies: La fétuque élevée, https://www.gnis.fr/uploads/Gnis_D1077_guide_prairies_fetuque_elevee.pdf

Herbe-book, <https://www.herbe-book.org>

Luten en Rammelink (1984). Grasmengsels en grassoorten voor weiden en maaien. Proefstation voor de rundveehouderij, schapehouderij en paardenhouderij (NL), publicatie n°24.

CONTACT

Thijs Vanden Nest, ILVO-Eenheid Plant, thijs.vandennest@ilvo.vlaanderen.be

An Schellekens, Landbouwcentrum Voedergewassen, an.schellekens@provincieantwerpen.be
